

Rapport om ophold på Det danske Institut i Athen

Jeg vil gerne takke bestyrelsen for et glimrende og meget produktivt ophold på instituttet i februar-marts 2018. Opholdets formål var at færdiggøre en oversættelse af Arrians *Anabasis Alexandrou* samt at samle materiale til en monografi om Alexander den Store.

Arrians historieværk er vores primære kilde til Alexander og er ikke blevet oversat siden M. Cl. Gertz' noget bedagede fordanskning fra 1915. Projektet med at oversætte og kommentere det meget omfattende og svært tilgængelige værk har jeg med to fagfæller arbejdet på i en årrække, og rammerne i Athen, på instituttet og forskningsbibliotekerne gav ro til og mulighed for at oversætte 2 ud af 7 bøger samt at redigere og kommentere på de resterende bøger, som forelå i råoversættelse.

Arrian var en helleniseret, romersk militær- og statsmand fra 2. årh. e.Kr., hvis forfatterskab er meget alsidigt og omfattende; af 8 overleverede værker er hans gengivelse af den stoiske filosof Epiktets *Diatriben* og hans Alexanderhistorie vel de mest kendte. Arrian tilhører den litterære bevægelse, som traditionelt kaldes "den anden sofist", hvilket afspejler sig i hele hans produktion. Dette betyder, at hans sprogbrug er bevidst arkaiserende og tilpasset efter genre og emne, hvorfor *Diatriberne* eksempelvis er skrevet på formfuldt jonisk, mens det for *Anabasis Alexandrou* gælder, at Arrian skriver på en hyperkorrektiv og plastisk udgave af den klassiske, attiske dialekt med udgangspunkt i Thukydid og Xenofon. For en oversætter skaber dette en del udfordringer, når det handler om at gengive stilistikken uden at gå på kompromis i formidlingen. Samtidig kræver de mange militære og historiske detaljer forklarende kommentarer, ikke mindst ifm. Arrians skarpe, historiografiske sans, der står centralt i antik historieskrivning. *Anabasis Alexandrou* er i dag – pga. tilfældigheder og sproglige præferencer efter den hellenistiske periode – den eneste, fuldstændige kilde til Alexanders erobringer, og samtidig er der tale om et historisk metodeværk, som er forudsætningen for den akademiske diskussion om kildernes indbyrdes forhold og troværdighed. Værket har været toneangivende for både antikke historikere og de sidste 200 års Alexanderforskning. Under mit ophold i Herefondos lykkedes det både at finde løsninger på de mange, sproglige finurligheder og skrive kommentarer til de militære og historiografiske passager. Derudover fik jeg mulighed for at diskutere oversættelsespraksis og Arrian med fagfæller, der har kastet sig ud i lignende projekter på andre sprog. Oversættelsen skal nu læses igennem og sendes til tryk.

Desuden har jeg i min undervisning og foredragsvirksomhed oplevet en overvældende interesse for Alexander den Store og ikke mindst den lange tradition, der knytter sig til ham i form af eksempelvis middelalderromaner, sagaer og nationallitteratur. Af den grund har jeg påbegyndt en monografi, der med udgangspunkt i den historiske Alexander skal kortlægge den litterære og folkloristiske udvikling fra Alexanderromanen til i dag. Mit fokus under opholdet var at indsamle og bearbejde de epigrafiske kilder til formidling, dvs. til bogens første afsnit om den historiske Alexander. Indskrifterne er aldrig blevet oversat til eller kommenteret på dansk. Dette gælder dels indskrifterne fra perioden 336-323 f.Kr., dels den centrale rolle, Alexander spiller i politisk propaganda i de hellenistiske kongedømmer og de græske bystater, hvilket især kommer til udtryk i dekreter og monumentalindskrifter fra tiden efter 323. I den forbindelse var Det epigrafiske Museum i Athen en uvurderlig kilde til inspiration, og de mange (i nogle tilfælde upublicerede) indskrifter, der hører til den politiske brug af Alexander, viser tydeligt, hvor vigtig epigrafisk formidling er i samspil med oversættelse af de litterære kilder.

Med venlig hilsen
Mathias Strøm Manly
Lektor i klassisk græsk, oldtidskundskab, historie